

הורינו

פרשת וישלח תשפ"ד 1

הורים נתן הכו

כיבוד אב ואם בפרשת השבוע

עפ"י 'המאורות הגדולים', הגאון רבי שמשון קורלנדסקי שליט"א

דברות קדשך

הורינו

”

**ראוי שבנים יטלו
עצה מהוריהם
לפני עשותם
דבר משמעותי,
ועד כדי כך שאם
הם לא נוטלים
עצה הם נחשבים
"כשאר אנשים
שאינם בניו"**

ויירא יעקב מאד וייצר לו (ל"ב, ח')

וברש"י כתב, שמא יגרום החטא. ובפירוש החזקוני ביאר, אע"פ ששלח לו דברי פיוסין, נתיירא שמא יגרום החטא להימסר ביד אחיו, לפי ששהה בבית לבן עשרים שנה ולא נתעסק בכבוד אב ואם, ע"כ. וכך כתב בתרגום יונתן בן עוזיאל ובדעת זקנים מבעלי התוספות וביתר דגש על כך שבאותו הזמן שיעקב לא עסק בכיבוד אביו ואמו, עשיו התעסק בכבודם ולכן חשש יעקב.

על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה (ל"ב, ל"ג)

כתב בפירוש החזקוני וז"ל, כלומר בדין הוא שיש לקנוס ולהעניש את בני ישראל מאכילת גיד הנשה שהניחו את אביהם הולך יחידי (ולא ליווהו) כדכתיב ויוותר יעקב לבדו. והם היו גיבורים והיה להם להמתין לאביהם ולסייעו אם יצטרך והם לא עשו לו לוויה והוזק על ידם, ומכאן ואילך יהיה להם לזכור ויהיו זריזים במצוות לוויה.

ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה (ל"ד, כ"ה)

וכתב רש"י, בניו היו, ואעפ"כ נהגו עצמן שמעון ולוי כשאר אנשים שאינם בניו, שלא נטלו עצה הימנו. ע"כ. ומבואר בדברי רש"י שראוי שבנים יטלו עצה מהוריהם לפני עשותם דבר משמעותי, ועד כדי כך שאם הם לא נוטלים עצה הם נחשבים "כשאר אנשים שאינם בניו", כי בן שיש לו שאלה גורלית צריך להתיעץ עם הוריו.

כיבוד אב ואם בהלכה ומנהג

דרך חיים

הורינו

איך אפשר בלי ללמוד ההלכות?

והנה, חמשה ציוויים נצטוונו בהלכות כיבוד אב ואם:
א. **לכבדם**. שנאמר²: כְּבֹד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ, לְמַעַן יֵאָרִיכוּ יְמֶיךָ וְלִמְעַן יֵיטֵב לְךָ, עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ.
ב. **לירא מהם**. שנאמר³: אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, וְאֶת שְׁבֹתַי תִּשְׁמְרוּ, אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם.
ג. **שלא להכותם**. שנאמר⁴: וּמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ, מוֹת יוּמָת.
ד. **שלא לקללם**. שנאמר⁵: וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ, מוֹת יוּמָת.
ה. **שלא לזלזל בהם**. שנאמר⁶: אָרוּר מְקַלֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ. [מקלה היינו מזלזל, ואפילו ברמיזה בקריצת עין, ואפילו בלב בלבד].

כשם שחובה על כל אחד ואחד מישראל ללמוד את ההלכות המצויות, כהלכות ברכות, שבת, שמירת הלשון ועוד, כך חובה על כל אדם ללמוד ולשנן את ההלכות כיבוד אב ואם ומוראם, שמצווה זו היא תמידית בכל זמן, וחמורה היא עד מאוד, ואם לא ילמד את ההלכותיה, מאין ידע היאך לקיימן, ויכשל בדברים רבים, מבלי לדעת שהוא נכשל. וכבר אמרו חז"ל: "אין בור ירא חטא"¹, דהיינו אדם שלא למד ההלכות, הרי הוא בבחינת בור בהלכה, וממילא אי אפשר שיהיה ירא חטא, שהרי אינו יודע מהו החטא, ואינו יודע ממה להיזהר.

1. אבות ב' משנה ה' 2. דברים ה' ט"ז 3. ויקרא י"ט ג' 4. שמות כ"א ט"ו 5. שמות כ"א ט"ז 6. דברים כ"ז ט"ז

רב הנסתר

מאמר חז"ל או מעשה רב בנושאי מצוות כיבוד הורים נטמנו בתמונה, גלו ושלחו לנו, ואולי תזכו בפרסים!

מעשה אבות

סיפור מהחיים

היה זה באחד מלילות החורף הקשים לאחר שירד גשם סוער, חזרו כמה יהודים מבית המדרש של העיר סלנט לבתיהם, כאשר לפתע ראו דמות של יהודי החופר ומעדר את האדמה כדי לפלס דרך. התקרבו הם למקום בכדי להתבונן מיהו אותו אדם ומה פשר מעשיו בשעת לילה כה מאוחרת.

"האין זה רבינו רבי זונדל? - התפלאו האנשים והשתוממו עד מאוד. ואכן, היה זה הגאון הצדיק רבי זונדל מסלנט, שהיה תלמידו הגדול של רבנו רבי חיים מוולאז'ין, כשהוא עטוף מעיל חורפי ומעדר בידו, ממצחו ניגרת זיעה על פניו וכל כולו מתאמץ.

מה פשר מעשיו של רבנו? תמהו הם האחד אל השני, ורבי זונדל עצמו שראה ושמע תמיהתם, סיפר להם אודות מעשיו ואמר: בדרך זו עוברת אמי כאשר הולכת היא אל בית הכנסת. הגשמים והשלגים אשר ירדו בימים האחרונים, שיבשו את הדרך ומלאה היא עתה בבוץ, עפר ושולוליות עכורות. לכן, אני מיישר ומפלס את הדרך, רצוני הוא לנקות ולפנות לאמי דרך נוחה ונעימה מביתה ועד בית הכנסת, כדי למנוע ממנה טרחה ואי נעימות בדרכה בבוקר לתפילת שחרית.

**

על חתנו הגדול של הגאון רבי זונדל מסלנט, הגאון רבי שמואל סלנט זצוק"ל רבה של עיה"ק ירושלים, מסופר כי פעם נכנסו ובאו אצלו איש ואשתו ושאלה בפיהם, האם מותר להם ליהנות מכסף של בניהם. הבנים אינם שומרים תורה ומצוות, אולם רוצים לתת מכספם להוריהם, ספרו בני הזוג ושאלו בעצת רבה של ירושלים.

שמע הגאון רבי שמואל מסלנט דבריהם וענה להם בשאלה, הרי אתם עצמכם מספרים שבניכם אינם מקפידים על קיום המצוות ורק מצווה אחת, מצוות כיבוד אב ואם נשארה בידיהם, האם גם מצווה יחידה וגדולה זו רוצים אתם לקחת מהם?

(עפ"י הספר יחידי סגולה)

פתרונות ניתן לשלוח למייל: horeinuorg@gmail.com

שאו מרום עיניכם

אמרו חכמים¹, השווה הכתוב כיבוד אב ואם לכבוד המקום, שנאמר: "אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ"², ונאמר³: "אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא". כדי להבין מדוע דווקא מצוות כיבוד אב ואם גדולה כל כך במעלתה עד שהשווה הכתוב כיבוד הורים לכבוד המקום, נביא את דברי ספר 'החינוך' הידועים במצווה ל"ג: **משרשי מצוה זו, שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה שזו מדה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלוקים ואנשים.**

ושייתן אל לבו כי האב והאם הם סבת היותו בעולם, ועל כן באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם, גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו, וכשיקבע זאת המידה בנפשו יעלה ממנה להכיר טובת הא-ל ברוך הוא שהוא סבתו וסבת כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציאו לאוויר העולם וספק צרכו כל ימיו והעמידו על מתכנתו ושלמות אבריו, ונתן בו נפש יודעת ומשכלת, שאילולי הנפש שחננו הא-ל, יהיה כסוס כפרד אין הבין, ויעריך במחשבתו כמה וכמה ראוי להיזהר בעבודתו ברוך הוא.

אכן, אדם שאינו מכבד את הוריו, אינו מרים את מחשבתו אל אלה שעזרו לו וגמלו עמו חסד כיצד יגיע לאמונה בה? שאלות כגון: מי טיפל בו בילדותו ומי סעדו בעת חוליו, אינן מעניינות אותו, הוא עסוק בעצמו בלבד, וחושב שהכל מגיע לו, ולכן אינו מעלה בדעתו שהוא צריך להכיר טובה למישהו. אדם כזה גם לא יחשוב על הקב"ה, לא מעניין אותו בזכות מי הוא חי, הוא אינו מסוגל להאמין, ואינו מעוניין לדבוק בה' וללכת בדרכיו.

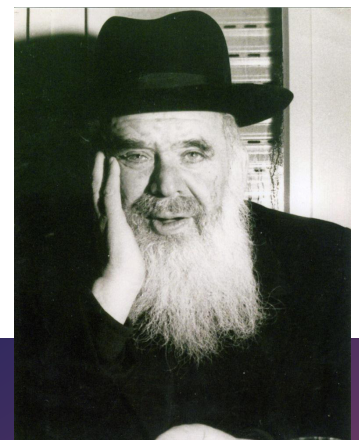
השווה הכתוב כבוד ההורים לכבוד שמים, שהרי מי שמכבד את הוריו, מכין את נפשו למחשבה של אמונה, למחשבה של הכרת תודה. הוא מתרגל לחשוב על שורשי הדברים, ומתוך ההתבוננות בהוריו והכרת הטוב כלפיהם, מגיע גם לאמונה שלמה בקב"ה.

”

השווה הכתוב
כבוד ההורים
לכבוד שמים,
שהרי מי שמכבד
את הוריו,
מכין את נפשו
למחשבה של
אמונה, למחשבה
של הכרת תודה

1. קידושין ל: 2. דברים ו' י"ג 3. דברים י' כ'

חיים של מסירות נפש

**אם אנחנו רוצים
לדעת עבור מי אנו
מחויבים בכל רגע
ורגע להקדיש את
חיינו ממש, יכולים
אנו לחשוב רגע
ולהתבונן - מי הם
המקדישים את כל
חיהם עבורנו**

מן ראש ישיבת מיר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, מביא את דברי המדרש על נחשון בן עמינדב; למה נקרא שמו נחשון, על שם שירד תחילה לנחשול שבים. והגמרא במסכת סוטה מפרטת לנו כיצד היה המעשה; היה רבי מאיר אומר, כשעמדו ישראל על הים, היו שבטים מנצחים זה עם זה. זה אומר: אני יורד תחילה לים וזה אומר: אני יורד תחילה לים. מתוך שהיו עומדים וצווחים - קפץ שבטו של בנימין יורד לים תחילה. אמר לו רבי יהודה: לא כך היה מעשה, אלא זה אומר אין אני יורד תחילה לים וזה אומר אין אני יורד תחילה לים. מתוך שהיו עומדין ונוטלין עצה אלו באלו קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה.

ומקשה הגאון רבי חיים שמואלביץ, איך יכול להיות מצב בו "היו מנצחים זה עם זה" כאשר אף אחד אינו רץ וקופץ ונכנס אל הים כדברי הקב"ה, הרי כידוע לנו מימיו של אברהם אבינו ולאורך כל ההיסטוריה של עמנו, יהודים הקריבו את חייהם ואת חיי ילדיהם כדי לקדש שם שמים, כיצד יתכן שדווקא דור יוצאי מצרים, 'דור דעה' שידע והכיר וראה בעיניו את כל האותות והמופתים לפרעו ולכל מצרים, לא נכנס מיד לים?

ומתרץ הגאון רבי חיים, את ה"יסוד" הידוע והמהדהד: מוכח מכאן כי יותר קל לו לאדם למות על קידוש ה' מאשר

לחיות יום אחר יום על קידוש ה'. אם הקב"ה היה מצוה עליהם להיכנס אל הים ולמסור את נפשם, וודאי היו עושים זאת מיד, אולם הניסיון שלהם היה הפוך, הקב"ה אמר להם להיכנס למים כדי לחיות, לקפוץ למים כדי להינצל ו"לחיות במסירות נפש זה כבר ניסיון אחר". הרבה יותר קל לו לאדם להקריב אפילו את חייו פעם אחת, מאשר להישאר בחיים ו"להקריב" כל חייו בכל הניסיונות שיהיו לו.

כשאנו רוצים להתבונן מה זה אומר לחיות חיים שלמים במסירות נפש אמיתית, לא צריכים לחפש רחוק. "מוסרי החיים" האלו נמצאים איתנו, לידינו, מאז נשמת אפנו הראשונה ועד נשמת אפם האחרונה, הורינו היקרים הם מוסרי החיים - מוסרי הנפש.

ראש ישיבת 'אש התורה' הגאון רבי נח וינברג זצוק"ל היה אומר, שאם נרצה ללמד עצמנו מה תפקידנו בחיים בעולם הזה ולמה "להקדיש את חיינו", צריכים אנו לחשוב תחילה ולשאול את עצמנו עבור מה היינו מוכנים למסור את נפשנו, ואז לומר לעצמנו: 'למען המטרה הזאת אני רוצה לחיות'.

על אותה הדרך ניתן לומר, אם אנחנו רוצים לדעת עבור מי אנו מחויבים בכל רגע ורגע להקדיש את חיינו ממש, יכולים אנו לחשוב רגע ולהתבונן - מי הם המקדישים את כל חיהם עבורנו.